

МИШЉЕЊЕ
по Захтјеву Државне регулаторне агенције за електричну енергију

Сарајево,
октобар 2021. године

Број: 01-26-7-008-4 /21
Сарајево, 04.10.2021. године

На основу члана 25. став (1) тачка ф) Закона о конкуренцији ("Службени гласник БиХ", бр. 48/05, 76/07 и 80/09), а по Захтјеву Државне регулаторне агенције за електричну енергију, Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине на 93. (деведестрећој) сједници одржаној дана 04.10.2021. године, донио је

М И Ш Љ Е Њ Е

Конкуренцијски савјет Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Конкуренцијски савјет) је дана 20.07.2021. године под бројем: 01-26-7-008-1/21 заприимио Захтјев за мишљење Државне регулаторне агенције за електричну енергију (у даљем тексту: ДЕРК или Подносилац захтјева) којим се тражи мишљење у вези усаглашености Нацрта одлуке о измјенама и допунама Методологије за израду тарифа за услуге пријеноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге (даље у тексту: Нацрт Одлуке).

Подносилац захтјева наводи да је Нацрт одлуке утврђен на сједници Државне регулаторне комисије за електричну енергију одржане дана 28. јула 2021. године, те да ће се о истом обавити јавна расправа прије коначног усвајања.

Дана 16.09.2021. године Конкуренцијски савјет је запримио допуну Захтјева којим су достављени коментари као и сугестије са поменутих јавних расправа. Представници ЕП Електропривреда Босне и Херцеговине своје су коментаре изнијели током опште јавне расправе. Осим примједби које се односе на потребу нормотехничких корекција и прецизирања, остали коментари су се у највећој мјери односили на тражење појашњења појединих предложених али и важећих одредаба Методологије, наводи се у допуни.

Државна регулаторна агенција за електричну енергију у свом раду континуирано прати и подупире процес развоја тржишта електричне енергије у Босни и Херцеговини. Сигуран и поуздан рад електроенергетског система, уз постојање функционалног начина пружања помоћних услуга, је основни предуслов за даљњи развој тржишта и квалитетно снабдијевање купаца електричне енергије. Ефикасно балансно тржиште мора се заснивати на транспарентним односима између свих учесника на тржишту електричне енергије.

Анализирајући досадашњи рад балансног тржишта у Босни и Херцеговини, те развој енергетских прописа Европске уније који путем механизма Енергетске заједнице постају обавезујући и за Босну и Херцеговину, ДЕРК процјењује да постоје оправдани разлози за његово унапријеђење те је у том циљу утврдио Нацрт одлуке о измјенама и допунама Методологије за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, независног оператора система и помоћне услуге, истиче се у Захтјеву.

Нацртом одлуке истичу се:

- дефиниције као и скраћенице одређених појмова;
- тарифе за помоћне и системску услугу;
- одржавање фреквенције – ФЦР (примарна регулација);
- аутоматска обнова фреквенције аФРР (секундарна регулација);
- ручна обнова фреквенције мФРР (терцијарна регулација),
- тарифа за системску услугу;

- регулација напона реактивне снаге;
- трошкови губитака у пријеносном систему.

Па тако нпр., члан 28ц. став (5) достављеног Нацрта одлуке каже: „*Цијена балансне енергије мФРР нагоре (ПтерЕнУп) и балансне енергије мФРР надоле (ПтерЕнДов) је ограничена у циљу заштите тржишног надметања. Гранична цијена балансне енергије мФРР нагоре једнака је трострукој вриједности референтне цијене електричне енергије на тржишту (Пмр):* $P_{maxTerEnUp} = 3 * P_{mr}$

У важећој Методологији за израду тарифа за услуге преноса електричне енергије, рад независног оператора система и помоћне услуге Пречишћени текст (“Службени гласник БиХ”, бр. 93/11, 61/14 и 95/16), у члану 28ц цијена балансне енергије терцијарне регулације нагоре већ ограничена. Предложеном измјеном ограничава се цијена балансне енергије терцијарне регулације надоле. Дакле, у иновираној Методологији, која је сада усклађена са европском регулативом, то су *цијена балансне енергије мФРР нагоре и балансне енергије мФРР надоле.*

Иначе, увођење граничних цијена је неопходно ради заштите купаца електричне енергије због изражене волатилности veleпродајних цијена која је присутна на европским берзама електричне енергије, а нарочито на берзама у југоисточној Европи, које су релевантне за veleпродајне цијене у Босни и Херцеговини, наводи се у Захтјеву.

Имајући у виду да је чланом 4.2. Закона о пријеносу, регулатору и оператору система електричне енергије у Босни и Херцеговини („Службени гласник БиХ“, бр. 7/02, 13/03, 76/09 и 1/11) дефинирано да надлежности ДЕРК-а, између осталог, обухватају стварање и одржавање конкурентних тржишта, те превенцију и кажњавање похлепног, односно противконкурентног понашања, Конкурентијски савјет није улазио у дубљу анализу наведених формулација и начина обрачуна који су истакнути кроз одредбе Нацрта одлуке, односно достављени Нацрт одлуке посматран је искључиво са аспекта конкурентијског права.

Конкурентијски савјет у складу са одредбама Закона о конкурентији има искључиву надлежност у одлучивању о постојању забрањеног конкурентијског дјеловања на тржишту Босне и Херцеговине. У оквиру својих надлежности Конкурентијски савјет у свим својим поступцима и то за сваки конкретан случај утврђује релевантно тржиште.

Конкурентијски савјет је надлежан да, у складу са чланом 25. став (1) прописује и даје тумачење општих и посебних дефиниција конкурентијских појмова те даје мишљења и препоруке о било којем аспекту конкурентије, по службеној дужности или на захтјев државног органа, привредног субјекта или друштва. Такође, Конкурентијски савјет је у складу са чланом 25. став (2) Закона надлежан да на нацрте, приједлоге закона и других прописа из области које имају утицаја на тржишну конкурентију даје мишљење о њиховој усклађености са Законом.

Чланом 4. став (1) Закона забрањено је прешутно (тајно) договарање између привредних субјеката које има за циљ и последицу спречавање, ограничавање и нарушавање тржишне конкурентије, што представља један од најтежих облика забрањеног конкурентијског дјеловања, односно картел између учесника на релевантном тржишту. Конкурентијски савјет надлежан за заштиту тржишне конкурентије, те вођење управних поступака код забрањених конкурентијских дјеловања, у складу са чланом 20. и чланом 25. став (1) тачке е) и ф) Закона.

Члан 10. став (2) Закона прописује да је забрањена злоупотреба доминантног положаја која се посебно односи на: а) директно или индиректно наметање нелојалних куповних и продајних цијена или других трговачких услова којима се ограничава конкурентија; б) ограничавање производње, тржишта или техничког развоја на штету потрошача; ц) примјена различитих услова за исту или сличну врсту послова с осталим странама, чиме их доводе у неравноправан и неповољан конкурентски положај и д) закључивање споразума којима се условљава да друга

страна прихвати додатне обавезе које по својој нарави или према трговинском обичају немају везе с предметом таквог споразума.

Конкурентијски савјет је размотрио Нацрт одлуке и оцијенио да не садржи одредбе које могу спрјечавати, ограничавати или нарушавати тржишну конкуренцију, те је исти усаглашен са Законом.

Ово мишљење се заснива на достављеном тексту Нацрта одлуке, те уколико исти одступа од стварног стања, ово Мишљење се не може примијенити.

Предсједник

Др сц. Амир Каралић

Доставити:

- Подносиоцу захтјева, ДЕРК, Ђорђа Михајловића 4/II, 75000 Тузла и
- У спис.